

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس
(مرحله سوم)

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس
(مرحله سوم)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۸/۱۶

کد گزارش: ۱۴۰۰۰۹۲۰

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۰۹/۰۷

پژوهشکده شورای نگهبان

طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس (مرحله سوم)

درباره‌ی مصوبه

طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس، در مرحله‌ی نخست در تاریخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. این شورا با بررسی مصوبه‌ی مذکور در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۷، مفاد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص داد.

مجلس شورای اسلامی در راستای مرتفع کردن ایراد پیشین شورای نگهبان، در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۴ اصلاحاتی را در مصوبه‌ی پیشین معمول داشت و مصوبه‌ی مرحله‌ی دوم را به شورای نگهبان ارسال کرد. شورای مزبور با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۳۹۵/۳/۱۷، بررسی مصوبه‌ی اعاده شده را در دستور کار خود قرار داد و برخی از مواد آن را واجد اشکال تشخیص داد و نظر خود در این خصوص را به رئیس مجلس اعلام کرد.

سپس مجدداً مجلس با اصلاح مصوبه در تاریخ ۱۴۰۰/۸/۱۶، مصوبه‌ی اصلاحی را برای بررسی مجدد به شورا ارسال کرد. این شورا با تشکیل جلسات مورخ ۱۴۰۰/۸/۲۶ و ۱۴۰۰/۹/۳، مجدداً برخی از مواد مصوبه را واجد اشکال شناخت و نظر خود در این مورد را به موجب نامه‌ی شماره ۱۰۲/۲۸۵۳۷ مورخ ۱۴۰۰/۹/۷ به رئیس مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح نحوه انتصاب اشخاص در مشاغل حساس (مرحله سوم)»

ماده ۱-

[ماده (۱) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

کلیه دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸^۱ به استثنای دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری، قضایی و مشاغلی که برای انتصاب آنها در قانون اساسی تشریفات خاص ذکر شده است، موظفند ضمن احراز تابعیت جمهوری اسلامی ایران و شرایط خدمت نظام وظیفه عمومی (پایان خدمت یا معافیت دائم برای مردان)، در انتصاب افراد به مشاغل موضوع ماده (۶) این قانون، ضوابط مقرر در این قانون را از مراجع سه‌گانه شامل قوه قضائیه، وزارت کادر اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه، استعلام نمایند. چنانچه انتصابی برخلاف استعلام صورت گرفته در مورد بندهای (الف)، (ب)، (ت)، (ث)، (ج)، (ح)، (خ) و (ذ) ماده (۲) این قانون صورت پذیرد و یا بدون استعلام، انتصاب انجام شود، انتصاب مذکور کأن لم یکن بوده و مرتکب به محرومیت از حقوق اجتماعی درجه پنج موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی^۲ محکوم می‌گردد و در خصوص سایر موارد

۱. ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه مدیریت خدمات کشوری مجلس شورای اسلامی: «ماده ۵- دستگاه اجرایی: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.»

۲. ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۹- مجازات‌های تعزیری به هشت درجه تقسیم می‌شود:

درجه ۱

...

و بندهای این قانون، مطابق مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در رابطه با حراست‌ها و قانون تمرکز اطلاعات عمل می‌شود.

تبصره ۱- ...

[تبصره (۳) ماده (۱) به شرح زیر اصلاح و یک تبصره به عنوان تبصره (۴) به ماده مذکور الحاق می‌شود:]

تبصره ۳-

قوه قضائیه در خصوص بندهای «ت»، «خ» و «ذ» و وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه در خصوص همه بندهای ماده (۲) این قانون به جز بندهای «ت»، «خ» و «ذ» که قوه قضائیه طبق حکم این تبصره اعلام نظر می‌کند، اظهار نظر می‌کنند و نظر منفی هر یک از مراجع سه‌گانه مذکور، برای مرجع استعلام کننده لازم‌الاتباع می‌باشد.

تبصره ۴-

رئیس جمهور مکلف است پیش از معرفی وزرا به مجلس شورای اسلامی و انتخاب معاونان خود مطابق این قانون نسبت به استعلام از مراجع ذیصلاح در خصوص شرایط مقرر اقدام نماید.

▪ دیدگاه ابهام

الف) مجلس شورای اسلامی به موجب حکم ماده (۱) اصلاحی، کلیه دستگاه‌های اجرایی به استثنای «دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری» را مکلف کرده است در انتصاب

→

درجه ۵

- حبس بیش از دو تا پنج سال

- جزای نقدی بیش از هشتاد میلیون (۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا یکصد و هشتاد میلیون (۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال

- محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از پنج تا پانزده سال

- ممنوعیت دائم از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی

- ممنوعیت دائم از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی

درجه ۶

«...»

اشخاص به مشاغل حساس، ضوابط مقرر در این مصوبه را رعایت کنند. از طرفی، اولاً روشن نیست مقصود قانون‌گذار از «دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری» اشاره به چه دستگاه‌هایی دارد. برای مثال آیا سازمان صدا و سیما از این منظر که ریاست آن را رهبری تعیین می‌کنند، در شمار دستگاه‌های زیر نظر رهبر تلقی می‌شوند یا مقصود، تنها دستگاه‌هایی همچون نهادهای نظامی است که مستقیماً تحت فرماندهی مقام رهبری اداره می‌شوند. ثانیاً مشخص نشده است در دستگاه‌های تحت امر رهبری، تنها اشخاصی که مستقیماً از سوی معظم‌له منصوب می‌شوند از این حکم مستثنی شده‌اند یا به طور کلی، انتصابات در این دستگاه‌ها خارج از شمول این قانون است. بنابراین حکم فوق از دو جهت مذکور دارای ابهام است.

ب) قانون‌گذار در این مقرره، علاوه بر دستگاه‌های تحت امر رهبری، مشاغل حساس «دستگاه قضایی» را نیز از شمول احکام این مصوبه مستثنی کرده است. این در حالی است که روشن نیست مقصود قانون‌گذار از استثنا کردن «دستگاه قضایی»، شامل انتصاب اشخاص در مشاغل حساس موجود در کلیه‌ی ارکان «قوه‌ی قضائیه» بوده است یا صرفاً انتصاب «قضات» را از شمول این حکم مستثنی کرده است. بنابراین حکم این ماده‌ی اصلاحی از این حیث دارای ابهام است.

ج) به موجب حکم ماده‌ی حاضر، در انتصاب اشخاص به مشاغل حساس اخذ استعلام از مراجع سه‌گانه‌ی قوه‌ی قضائیه، «وزارت کادر اطلاعات» و سازمان اطلاعات سپاه الزامی شمرده شده است. اما با توجه به اینکه در قوانین و ساختار فعلی دولت، نهادی تحت عنوان «وزارت کادر اطلاعات» وجود ندارد، این حکم از این جهت دارای ابهام است.

د) به موجب حکم صدر تبصره (۳)، قوه‌ی قضائیه تنها در خصوص «بندهای (ت)، (خ) و (ذ) ماده (۲)» صالح به اظهار نظر شناخته شده است و وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه در خصوص همه بندهای ماده (۲) (به جز بندهای (ت)، (خ) و (ذ) که به قوه‌ی قضائیه سپرده شده است)، اعلام نظر می‌کنند. این در حالی است که دقت در عبارات ذیل بند (ث) ماده (۲) نشان می‌دهد که اظهار نظر در خصوص وضعیت «کسانی که به جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی و حدود شرعی محکوم شده‌اند»، نیز هم چون سه بند دیگر مذکور، در

صلاحیت قوه‌ی قضائیه است و روشن نیست قانون‌گذار اظهار نظر در خصوص بند (ث) را نیز از تکالیف قوه‌ی قضائیه دانسته است یا خیر و حکم فوق از این حیث واجد ابهام است.

ه) مجلس شورای اسلامی در صدر این ماده و ماده (۶)، «مشاغلی که برای انتصاب آنها در قانون اساسی تشریفات خاص ذکر شده است» را از شمول این مصوبه مستثنی کرده است. اما به موجب حکم تبصره (۴) اصلاحی، رئیس جمهور مکلف شده است پیش از معرفی وزراء به مجلس، مطابق این مصوبه نسبت به اخذ استعلام از مراجع سه‌گانه اقدام کند. نسبت حکم این تبصره با عبارت فوق واجد ابهام است؛ زیرا به موجب اصل (۸۷) قانون اساسی، انتصاب وزراء تابع تشریفات معرفی و اخذ رأی اعتماد از مجلس مقرر شده است و اگر مقصود قانون‌گذار آن باشد که انتصاب وزراء مشمول همه‌ی احکام این مصوبه است و برای مثال رئیس جمهور نمی‌تواند وزیرانی که استعلام آنها منفی باشد به مجلس معرفی کند، این حکم علاوه بر اینکه با حکم مذکور در صدر مواد (۱) و (۶) متناقض است، اختیارات مصرح رئیس جمهور در قانون اساسی در مورد انتصاب وزیران را محدود می‌کند. اما در مقابل، اگر مقصود قانون‌گذار آن باشد که به سبب اهمیت انتخاب وزراء، رئیس جمهور را تنها مکلف به اخذ استعلام در مورد وزرای پیشنهادی کرده باشد و دیگر احکام این قانون از جمله منع به‌کارگیری اشخاص دارای استعلام منفی را در خصوص وزراء که انتصاب آنها در قانون اساسی تابع تشریفات خاصی است مقرر نکرده باشد، مغایرت حکم تبصره با اختیار رئیس جمهور در انتصاب وزراء منتفی است. بنابراین در وضع فعلی، حکم تبصره (۴) دارای ابهام است.

و) در مرحله‌ی قبل، تبصره (۴) ماده (۱) سابق مقرر کرده بود: «ضوابط و مقررات این قانون نافذ اختیارات موضوع مصوبات مربوط به صلاحیت‌های قانونی مقرر در قانون گزینش معلمان مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ و قانون تسری قانون مذکور مصوب ۱۳۷۵/۲/۹ و شورای عالی انقلاب فرهنگی نمی‌باشد.» حال روشن نیست که در ماده (۱) اصلاحی، دلیل حذف تبصره‌ی فوق چه بوده است و ماده (۱) از این منظر واجد ابهام است. چه اینکه اضافه شدن تبصره‌ی مذکور به این ماده با هدف رفع ابهام مرحله‌ی اول شورا در مورد نسبت این مصوبه با مقررات مربوط به وظایف دستگاه‌هایی همچون شورای عالی انقلاب فرهنگی و گزینش که با

حکم حضرت امام خمینی (ره) و اذن مقام معظم رهبری (دام‌ظله‌العالی) به وجود آمده یا مأموریتشان استمرار دارد بوده است و اگر تبصره (۴) فوق‌الذکر از این ماده حذف شده باشد، ابهام سابق شورا مجدداً نسبت به ماده (۱) قابل طرح است.

▪ دیدگاه مغایرت

اطلاق حکم مقرر شده در ذیل تبصره (۳) اصلاحی مبنی بر اینکه نظر منفی هر یک از مراجع سه‌گانه (شامل قوه قضائیه، وزارت اطلاعات و سازمان اطلاعات سپاه) برای مرجع استعلام کننده لازم‌الاتباع است و نباید شخص مورد استعلام در مشاغل حساس به‌کارگیری شود، مغایر با بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی است؛ زیرا اگر در پاسخ استعلام صورت گرفته میان نظر دستگاه‌های استعلام‌شونده تعارضی وجود داشته باشد، نظیر آنکه قوه قضائیه به عدم سابقه کیفری شخص اشاره کند و یکی از دو نهاد اطلاعاتی پیش‌گفته نیز نسبت به استعلام شخص پاسخ مثبت دهد و تنها یکی از دو نهاد پاسخ منفی ارائه کند، مطابق اطلاق حکم مذکور، نباید این شخص در مشاغل حساس به‌کارگیری شود. این در حالی است که این اطلاق ممنوعیت انتصاب، در فرضی که فرد مورد استعلام دارای اوصاف و امتیازات خاصی است که پیدا کردن جایگزین مناسب برای تصدی سمت مورد نظر ممکن نیست یا یافتن جایگزین بسیار دشوار است، مصداق اداره‌ی ناصحیح و مغایر با بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی است و لازم است در موارد تعارض میان دستگاه‌ها برای حصول نتیجه مناسب، راهکار دیگری پیش‌بینی شود.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

الف) اطلاق حکم مقرر شده در ذیل تبصره (۳) اصلاحی مبنی بر عدم به‌کارگیری اشخاص در مشاغل حساس در شرایط تعارض نظر نهادهای اطلاعاتی مذکور، مصداق اداره‌ی ناصحیح نیست تا مغایرتی با بند (۱۰) اصل (۳) قانون اساسی داشته باشد؛ توضیح اینکه برای انتصاب اشخاص در مشاغل حساس، باید یقین حاصل شود که آنها دارای شرایط ذکر شده در این مصوبه هستند. بنابراین حتی اختلاف میان نظر نهادهای اطلاعاتی نیز عاملی است که صلاحیت شخص برای تصدی مشاغل حساس احراز نشود و منع به‌کارگیری چنین شخصی مصداق اداره‌ی ناصحیح نیست و بالعکس اداره‌ی صحیح کشور اقتضا می‌کند تنها افرادی که

صلاحیت آنها متیقن است به مشاغل حساس گمارده شوند.

▪ نظر شورای نگهبان

۱- در ماده (۱)،

۱-۱- عبارت «دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری» از این جهت که شامل کدام دستگاه‌ها بوده و آیا همه انتصابات در دستگاه‌های مذکور را شامل می‌شود یا صرفاً به منصوبین مستقیم مقام معظم رهبری اشاره دارد، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۱-۲- عبارت «دستگاه قضایی» از این جهت که منظور قوه قضائیه است و یا صرفاً قضات را شامل می‌شود، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۱-۳- منظور از عبارت «وزارت کادر اطلاعات» ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۱-۴- تبصره (۳) از این جهت که آیا در خصوص ذیل بند (ث) از قوه قضائیه نیز باید استعلام صورت گیرد یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۱-۵- اطلاق حکم ذیل تبصره (۳)، مبنی بر لازم‌الاتباع بودن نظر منفی هر یک از مراجع سه‌گانه، در صورت تعارض و اختلاف دو نهاد اطلاعاتی مذکور، نسبت به مواردی که فرد مورد استعلام حائز امتیازاتی است که برای تصدی سمت مورد نظر جایگزین ندارد یا یافتن جایگزین آن سخت و متعذر است، مغایر بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.

۱-۶- نسبت میان حکم مذکور در صدر ماده (۱) و ذیل ماده (۶)، در مورد استثنا شدن مشاغل با تشریفات خاص در قانون اساسی و الزام رئیس جمهور به استعلام در مورد وزرا پیش از معرفی آنها در تبصره (۴)، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۱-۷- دلیل حذف تبصره (۴) مصوبه در مرحله قبل که در جهت رفع ابهام مد نظر شورای نگهبان اضافه شده بود روشن نیست و ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

تذکرات:

۱- در ماده (۱)،

۱-۱- عبارت «انتصاب آنها» به عبارت «انتصاب در آنها» اصلاح شود.

۱-۲- عبارت «در خصوص» در تبصره (۳) به واژه «درباره» اصلاح شود.

۱-۳- در تبصره (۴)، عبارت «شرایط مقرر» به عبارت «ضوابط مقرر در این قانون» اصلاح گردد.

* * *

ماده ۲-

[در ماده (۲) اصلاحات زیر به عمل آمد:

۱- در بند «الف» عبارت «کسانی که» به عبارت «کسانی که خود، فرزندان و همسر / همسران ایشان» اصلاح می شود.

۲- در تبصره بند «ب» عبارت «علاوه بر نظام جمهوری اسلامی و ولایت مطلقه فقیه باید به اصول دین خود نیز اعتقاد و التزام عملی داشته باشند.» به عبارت «از شرط اعتقاد به اسلام معاف می باشند.» اصلاح می شود.

۳- یک تبصره به بند «ت» به شرح ذیل الحاق می شود:
تبصره- در تصرف غیرقانونی در اموال عمومی، محکومیت قطعی به مجازات درجه یک تا پنج مقرر در قانون مجازات اسلامی ملاک عمل است.

۴- در بند «ذ» عبارت «در همان موضوع توسط مرجع قضایی» به عبارت «متخلف شناخته شده و توسط مراجع قضایی به مجازات تعزیری قطعی درجه یک تا پنج» اصلاح می شود.

انتصاب اشخاص ذیل در مشاغل و پست های حساس ممنوع است:
الف- کسانی که خود، فرزندان و همسر / همسران ایشان تابعیت مضاعف دارند.

تبصره - ...

ب- کسانی که به اسلام، نظام جمهوری اسلامی، ولایت مطلقه فقیه و

قانون اساسی اعتقاد و التزام عملی ندارند.

تبصره - اقلیت‌های دینی شناخته شده در قانون اساسی از شرط اعتقاد به اسلام معاف می‌باشند.

پ - ...

ت - کسانی که به مجازات جرائم خیانت در امانت، کلاه‌برداری، اختلاس، ارتشاء و تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محکوم شده‌اند.

تبصره - در تصرف غیرقانونی در اموال عمومی، محکومیت قطعی به مجازات درجه یک تا پنج مقرر در قانون مجازات اسلامی ملاک عمل است.

ث - وابستگان تشکیلاتی به احزاب، سازمان‌ها و گروه‌های محارب، معاند و غیرقانونی و همچنین کسانی که به جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی و حدود شرعی محکوم شده‌اند.

ج - ...

ذ - کسانی که در جریان تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی، متخلف شناخته شده و توسط مراجع قضایی به مجازات تعزیری قطعی درجه یک تا پنج محکوم شده‌اند.

تبصره - ...

▪ دیدگاه مغایرت

شورای نگهبان تبصره‌ی بند (ب) ماده‌ی سابق را در مرحله‌ی اول واجد اشکال شرعی دانسته بود. حال قانون‌گذار در راستای تأمین نظر شورای نگهبان، عبارت این بند را اصلاح کرده است و مقرر داشته است اقلیت‌های دینی از شرط اعتقاد به اسلام برای تصدی مشاغل حساس معاف شده‌اند. این در حالی است که در عبارت تبصره‌ی اصلاحی، تصریحی به لزوم دارا بودن دیگر شرایط قانونی برای تصدی مشاغل حساس از سوی اقلیت‌های دینی صورت نگرفته است و در نتیجه اشکال قبلی شورای نگهبان در این خصوص همچنان به قوت خود باقی است.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

بند (ذ) سابق مقرر کرده بود کسانی که در جریان تحقیق و تفحص مجلس شورای اسلامی متخلف شناخته شده و در نهایت توسط مراجع قضایی محکوم شده باشند، نمی‌توانند مشاغل حساس را تصدی کنند. حکم مذکور از این حیث که روشن نبود مقصود از محکومیت قضایی، هر نوع محکومیتی است یا صرفاً محکومیت متناسب مدنظر بوده است، واجد ابهام شناخته شد. اکنون که در اصلاحات این بند به میزان مجازات مقرر شده از سوی مراجع قضایی تصریح شده است، ابهام پیشین رفع شده است.

▪ توضیح تذکر

به موجب حکم بند (الف) اصلاحی، کسانی که «خود، فرزندان و همسر/ همسران ایشان» تابعیت مضاعف دارند، از تصدی مشاغل حساس منع شده‌اند. این در حالی است که متن این بند از جهت عبارت‌پردازی و علایم سجاوندی نیازمند اصلاح است. برای مثال شایسته است به جای «و» و علامت (/)، از حرف «یا» برای جدا کردن موارد مذکور استفاده شود.

▪ نظر شورای نگهبان

۲- در ماده (۲)، علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، ایراد مربوط به تبصره ذیل بند (ب) کماکان به قوت خود باقی است.

تذکر: ۲- در بند (الف) ماده (۲)، واژه «و» و علامت (/) به «یا» اصلاح شود.

***

ماده ۵-

[ماده (۵) با اصلاحاتی به شرح زیر ابقاء می‌شود:]

مصادیق مشاغل حساس هر دستگاه بر اساس مؤلفه‌های (ضوابط)

تعیین مشاغل مذکور که عبارت‌اند از:

الف- دسترسی به اسناد، مدارک و اطلاعات طبقه‌بندی شده (سندی یا

رقومی)

ب- دسترسی مستمر به اماکن و تأسیسات دارای رده حفاظتی بر

اساس مصوبات شورای عالی امنیت ملی و شورای امنیت کشور.

- پ- دسترسی مؤثر و مستمر به شخصیت‌های حفاظت شده بر اساس مصوبات شورای امنیت کشور
- ت- ارتباط مستمر با اتباع بیگانه.
- ث- تأثیرگذاری تصمیمات در حوزه‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی
- ج- اختیارات کلان مالی
- به پیشنهاد بالاترین مقام دستگاه و تأیید کارگروهی متشکل از وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه، سازمان اداری و استخدامی کشور و نماینده تام‌الاختیار دستگاه مربوطه تعیین می‌شود. محل برگزاری جلسات کارگروه موضوع این ماده در وزارت اطلاعات است.

▪ دیدگاه عدم مغایرت

قانون‌گذار در مرحله‌ی اول این مصوبه، تعیین ضوابط مشاغل حساس را به آیین‌نامه واگذار کرده بود که با توجه به ماهیت تقنینی این موضوع، مورد اشکال اصل (۸۵) شورای نگهبان واقع شد. در مرحله‌ی دوم، مجلس شورای اسلامی به کلی ماده (۵) را حذف کرده بود، ولی شورا حذف ماده‌ی مذکور را رافع ایراد سابق ندانست و تعیین ضوابط مشاغل حساس را بر عهده‌ی قانون‌گذار دانسته بود. حال که در این مصوبه به تفصیل ضوابط این قبیل مشاغل تعیین شده است، وجهی برای اشکال پیشین قابل تصور نیست.

▪ نظر شورای نگهبان

ماده (۵) با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

***

ماده ۶-

[ماده (۶) به شرح زیر اصلاح می‌شود:]

معاونان و مشاوران رئیس جمهور و قائم مقام آنها، قائم مقام، معاونان و مشاوران وزرا، رؤسای سازمان‌ها و مدیران عامل، مدیران کل و همپرازان آنها در وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی، مؤسسات

و نهادهای عمومی غیردولتی و دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است از قبیل: شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی و مدیران سیاسی اعم از سفرا، استانداران، کارداران، رایزن‌ها، فرمانداران، بخشداران، شهرداران (به استثنای دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری، قضایی و مشاغلی که برای انتصاب اشخاص، در قانون اساسی تشریفات خاص ذکر شده است و مقامات اصل یکصد و شصت و دوم (۱۶۲) قانون اساسی) مشاغل حساس است و مشمول مقررات این قانون می‌باشد. این قانون نافی اختیارات وزارت اطلاعات در مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در رابطه با حراست‌ها و قانون تمرکز اطلاعات نیست.

▪ دیدگاه ابهام

الف) ماده (۶) این مصوبه نیز همچون ماده (۱)، «دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری» و «دستگاه قضایی» را از احکام این مصوبه مستثنی کرده است. همان‌طور که در بند الف) و ب) دیدگاه ابهام ماده (۱) به تفصیل بیان شد، عبارت‌های «دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری» و «دستگاه قضایی» واجد ابهام است. بنابراین حکم ماده (۶) نیز مبنیاً بر ابهامات مذکور در ماده (۱)، دارای ابهام است.

ب) برخی از مصادیق مشاغل حساس مذکور در این ماده همچون مدیران عامل بعضی از شرکت‌های دولتی یا شهرداران، از سوی جمع یا هیئتی انتخاب می‌شوند یا در مواردی از سوی هیئتی انتخاب و از سوی مقام دولتی دیگری به مسئولیت منصوب می‌شوند. حال با توجه به اینکه قانون‌گذار به موجب حکم ذیل ماده (۱) اصلاحی، انتصاب برخلاف استعلام یا بدون استعلام را جرم تلقی کرده است، روشن نیست در این قبیل مشاغل چه کسی باید متحمل کیفر مذکور شود و مصوبه از این حیث واجد ابهام است.

ج) نسبت میان مواد (۵) و (۶) مصوبه‌ی حاضر روشن نیست و مصوبه از این حیث دارای ابهام است؛ توضیح اینکه قانون‌گذار ابتدا به موجب ماده (۵)، ضوابط تعیین مشاغل حساس را تعیین کرده است و مقرر داشته است مصادیق مشاغل حساس در هر دستگاه از

سوی کارگروه مذکور در این ماده مشخص شود. سپس در ماده (۶) بدون در نظر گرفتن حکم ماده (۵)، به صورت حصری مصادیق مشاغل حساس را بر شمرده است. بنابراین به نظر می‌رسد احکام مواد (۵) و (۶) قابل جمع نیست و یکی از دو ماده‌ی مذکور زاید است. بنابراین نسبت میان این دو ماده در وضع کنونی روشن نیست.

▪ دیدگاه عدم ابهام

الف) مجلس شورای اسلامی در ماده (۵) این مصوبه، ضوابط مشاغل حساس را تعیین کرده است و تطبیق این ضوابط بر مصادیق را به کارگروه مذکور واگذار کرده است. حال با توجه به اهمیت برخی از مشاغل حساس از جمله معاونان و مشاوران رئیس جمهور، برخی از مصادیق مشاغل حساس را به صورت تمثیلی بیان کرده است. فایده‌ی ذکر تمثیلی این مصادیق در ماده (۶) آن است که این مشاغل حساس تلقی می‌شوند و کارگروه نمی‌تواند آنها را در دسته‌ی مشاغل غیرحساس طبقه‌بندی کند. بنابراین نسبت میان احکام مواد (۵) و (۶) روشن نیست و مصوبه از این حیث فاقد هر گونه ابهام است.

ب) در مرحله‌ی قبل، شورای نگهبان نسبت میان مصوبه‌ی حاضر و مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام در رابطه با قانون تمرکز اطلاعات و آیین‌نامه‌ی اجرایی حراست‌ها را واجد ابهام اعلام کرده بود. حال که در اصلاحات حاضر، در مواد (۱) و (۶) تصریح شده است احکام این مصوبه نافی اختیارات وزارت اطلاعات در مصوبات فوق‌الذکر مجمع تشخیص نیست، ابهام سابق شورا نیز منتفی شده است.

▪ نظر شورای نگهبان

۳- ماده (۶)،

۳-۱- مبنیاً بر ابهام مذکور در ماده (۱)، در خصوص دستگاه‌های تحت امر مقام معظم رهبری و دستگاه قضایی ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

۳-۲- از این جهت که چنانچه در مواردی انتخاب و انتصاب در مشاغل مورد نظر توسط هیئت یا شورایی به صورت جمعی انجام شود، مجازات مذکور در ماده (۱)، چگونه اعمال خواهد شد، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

پژوهشکده شورای نگهبان

گزارش استدلالی

پژوهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی‌نیا، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۴۵

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

www.shora-rc.ir
nashr@shora-rc.ir